

SAMENZANG THE LASSES

The Lasses: Sophie Janna (links) en Margot Merah foto The Lasses

ZE ZONGEN EERDER MET ELKAAR DAN DAT ZE ELKAAR HADDEN GESPROKEN. SOPHIE JANNA (33) EN MARGOT MERAH (48) VORMEN AL ZO'N ZEVEN JAAR THE LASSES (DE DEERNEN). HUN JONGSTE ALBUM UNDONE IS EEN KLEINOD VAN MEERSTEMMIGE SAMENZANG. DOOR LOUIS NOUWS

Het verhaal van hun kennismaking is een mooie binnenkomer. "En niet eens overdreven", beamen ze in het Amsterdamse etablissement waar we elkaar treffen, voormalig hoofdkwartier van de Volkskrant, op fietsafstand van hun woningen. Sophie Janna: "We zongen geregeld in Mulligans, de Ierse pub aan de Amstel. Dat doen we nog steeds trouwens. Daar is iedere woensdagavond een sessie. Geen podium of microfoon, je zit aan een tafel en zingt een lied, en wie wil meezingen, zingt mee. Een terugkerend refrein is zo opgepikt." Margot Merah: "Het gaat er aan toe zoals in veel cafés in Schotland en Ierland. Heel gemoedelijk. Een trefpunt van mensen die van folkmuziek en zang houden. Er komen ook buitenlanders. Luka Bloom zingt er als hij in Amsterdam is."

Janna: "Maar dan onze ontmoeting. We hadden allebei gehoord dat er nog een zangeres in Amsterdam was met eenzelfde grote passie

voor folk en samenzang. Sommigen opperden zelfs dat we eens samen moesten zingen." Merah: "Maar we kenden elkaar niet en wisten van elkaar ook niet hoe we er uit zagen. Op die bewuste avond zong ik een lied, geloof ik, en jij zat tegenover me en begon mee te neurien. Toen flitste door mijn hoofd: zij is het."

Tweede stem

Hun samenzang gaat als vanzelf. Janna: "De één neemt de lead en de ander weet precies hoe de tweede stem daarbij past. We horen in ons hoofd dezelfde harmonieën en weten van elkaar waar we heen gaan. Die klik heb ik zeker niet met iedereen."

Merah: "Voor ons is de tweede stem net zo belangrijk als de lead. We wisselen elkaar daarin ook af. De tweede stem is niet een aanvulling of versiering, het is een volwaardige stem, die door het lied heen ook kan veranderen in toonhoogte. Dat houdt de samenzang spannend."

Janna: "Bij optredens variëren we geregeld. Je let namelijk heel goed op de ander, hoe die kijkt, hoe die ademhaalt. Bij folksongs gaat het heel sterk om de beleving en het gevoel dat je er in legt. En dat hangt weer af van je stemming. Je ziet wel eens dat folkzangers, zeker bij wat grotere groepen, de armen in elkaar steken als ze zingen. Samen zingen kan voelen als een fysieke band."

Merah: "We hebben er niet voor gestudeerd en we moeten ook niet te veel nadenken over onze samenzang, dat zou het alleen maar lastiger maken."

Ze komen wel allebei uit een muzikale familie. Janna: "Mijn opa en oma vonden muziek het allerbelangrijkste in het leven. Bij wijze van spreken werden eerst de muzieklessen betaald en daarna de boodschappen. Dat had deels te maken met onderduikers die ze in de oorlog hadden gehad. Ze hadden ervaren hoe fijn het was samen muziek te maken in donkere dagen." Maar pas toen ze tijdens haar

studies een half jaar in de Schotse hoofd- en cultuurstad Edinburgh verbleef, ontloek haar passie voor folk weer. "Ik bezocht daar geregeld sessies in muziekcafé The Royal Oak en genoot van hoe mensen konden opgaan in zingen."

Margot speelde samen met haar voormalige partner jarenlang op straten en markten. "Dat ging lang heel goed. We konden er van leven en hebben tot in Australië opgetreden. Maar we kregen kinderen en het werd tijd voor wat nieuws."

Schoonheid

UNDONE, hun vierde album, is geproduceerd door Janos Koolen, spilfiguur in het Nederlandse folkwereldje, een virtuoos op snaarinstrumenten. Sophie Janna: "Ook hem kennen we van Mulligans. Eigenlijk zijn al onze relaties *one handshake away* van mensen die we daar hebben ontmoet."

Ook de Amerikaanse zangeres/violiste Kathryn Claire behoort tot die kring. Met haar traden ze geregeld op, ook in Amerika, en maakten ze het album LIVE AT DE PAREL VAN ZUILEN (2017). Margot Merah: "Onze wegen zijn weer enigszins gescheiden omdat zij zich meer wil richten op eigen werk en wij naast zelfgeschreven nummers toch vooral ook traditionals en covers willen blijven doen."

In de *liner notes* bij UNDONE staat hun credo, een citaat van Luka Bloom, met wie ze ook bevriend zijn geraakt. "Gebruik een mooi liedje niet om te showen hoe goed je kunt zingen, maar gebruik je stem om de schoonheid van het lied te tonen."

Janna: "Soms hoor ik een liedje dat precies uitdrukt waar ik op dat moment mee zit. Daar moet ik dan iets mee, dat moet ik gaan zingen. Het kan een liedje zijn dat ik in het café hoor. Vaak is het ook de passie waarmee iemand zingt die me raakt."

Griezelen

Merah: "Bevriende zangers reiken ons soms nummers aan en we houden er allebei van oude nummers uit te pluisen. Op internet is veel te vinden. En zoals je in Nederland het Meertens Instituut hebt voor volkscultuur, heb je ook in Schotland en Engeland dergelijke instellingen. Van traditionals bestaan vele vaak totaal verschillende versies. Daar voegen we dan de onze aan toe."

Janna: "In principe behoort dat materiaal tot het publieke domein. Een folksong was er om een geschiedenis te vertellen of een boodschap uit te dragen. Het was heel gebruikelijk daarin variaties aan te brengen. Lang zaten die teksten natuurlijk in de hoofden van de zangers en zangeressen. Die stonden niet op papier." En vaak gaat het over de wat donkere zijde van het aardse bestaan. Janna: "Zoals wij tegenwoordig graag naar thrillers kijken of detectives lezen, waren die liedjes om te vermaken en om bij te griezelen. Meisje, ga niet alleen het bos in... Dat zingen was de manier om de avonden door te brengen toen er nog geen tv en Netflix waren." ■